

ประวัติ พัฒนาการของแบบเรียนภาษาไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน

History and Development of Thai Textbooks in The People's Republic of China

Mr.Junca Li*, พัจฉรินทร์ บุรณะกร

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติ

*Email : 584971404@qq.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติ พัฒนาการและลักษณะแบบเรียนภาษาไทยในจีนจากอดีตถึงปัจจุบันโดยใช้วิธีวิจัยผสมผสาน ผลการวิจัยพบว่า ประวัติพัฒนาการแบบเรียนภาษาไทยในจีนได้แบ่งออกเป็น 5 ยุค ได้แก่ 1) ยุคบุกเบิก จีนมีแบบเรียนสอนการแปลภาษาไทยแต่สมัยราชวงศ์หมิง ซึ่งมีชื่อว่า หนังสือแปลหออุยธา (暹罗馆译语) เนื้อหาประกอบด้วยคำศัพท์ และพระราชสาส์น ซึ่งเป็นเนื้อหาสัมพันธ์กับการถวายบรรณาการ 2) ยุคบริจาค ซึ่งเป็นยุคที่สงครามจีนต่อต้านญี่ปุ่น จีนได้เปิดสอนภาษาไทยในโรงเรียนอบรมภาษาตะวันออกโดยมีหนังสือภาษาไทยเพียง 4 เล่ม ต้องอาศัยประสบการณ์ผู้สอนเป็นหลัก 3) ยุคเริ่มต้น ไม่มีแบบเรียนภาษาไทย ผู้สอนเป็นผู้กำหนดเนื้อหาการสอน เนื้อหาการสอนเน้นด้านการเมืองการปกครองจีน 4) ยุคปักกิ่ง มหาวิทยาลัย 2 แห่งในกรุงปักกิ่งได้สร้างแบบเรียนภาษาไทยขึ้นมา 2 ชุด 8 เล่มแบบเรียนมีเนื้อหาของไทยเพิ่มมากขึ้น แบบเรียนเริ่มเป็นระบบขึ้น 5) ยุคเติบโต แบบเรียนจากยุค “เหนือ” สู่ยุค “ใต้” แบบเรียนภาษาไทยหลากหลายมากขึ้น มีเนื้อหากว้างขวางขึ้น ได้เพิ่มวรรณกรรม วัฒนธรรม การค้า เศรษฐกิจเข้าไปในเนื้อหา จำนวนแบบเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีมากถึง 100 เล่ม

คำสำคัญ : แบบเรียนภาษาไทย การเรียนการสอนภาษาไทยของจีน ประวัติพัฒนาการ

Abstract

This research aims to study the history, development and structure of Thai textbooks in People's Republic of China from the beginning to the present. Mixed methods research have been applied. Research findings show five periods of the textbooks, including 1) Pioneer period: Ming Dynasty, when there was a Thai textbook on Translation entitled Xian-Luo-Guan-Yi-Yu, in which vocabulary and royal letters about tributes offering were specified. 2) Donation period: the Sino-Japanese War period. Then, in the School of Eastern Languages Training, four textbooks of the Thai department were offered and other teaching materials were chosen mainly on experiences of the teachers. 3) Beginning period. During this time, no Thai textbook were applied; teachers set their own syllabi with focus on Chinese politics. 4) Beijing period. Two universities in Beijing created two sets, including eight volumes, of systematic textbooks, in which more Thai contents were added, for learning Thai. 5) Expanding period, the cradle for Thai textbooks has been moved

from the north to the south, Producing more than one hundred Thai textbooks covering a even broader range of contents: literature; culture, trading, and economy.

Keyword : Thai textbooks, learning and teaching Thai in PRC, history and development

บทนำ

“หนังสือเป็นเสมือนคลังรวบรวมเรื่องราว ความรู้ความคิด วิทยาการทุกด้านทุกอย่างที่มนุษย์ได้เรียนรู้ ได้คิด อ่าน และเพียรพยายามบันทึกรักษาไว้ด้วยลายลักษณ์อักษร หนังสือแพร่ไปถึงที่ใด ความรู้ความคิดก็แพร่ไปถึงที่นั่น หนังสือจึงเป็นสิ่งมีค่าและมีประโยชน์ที่จะประมาณมิได้ในแง่ที่เป็นบ่อเกิดแห่งการเรียนรู้ของมนุษย์”

(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล อดุลยเดช, งานปีหนังสือแห่งชาติ 2515)

หนังสือเป็นบ่อรวบรวมความรู้ ยอดคิดทุกๆด้านของมนุษย์ แบบเรียนเป็นหนังสือประเภทที่สำคัญยิ่งกว่าหนังสือทั่วไป แบบเรียนหรือตำราเรียนเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเรียนการสอน และเป็นเครื่องมือที่ครูกับนักเรียนใช้สื่อความหมาย ซึ่งกันและกัน เป็นศูนย์กลางให้นักเรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เรียนเรื่องเดียวกัน เพื่อความเข้าใจเรื่องราวต่างๆไปในแนวเดียวกัน(Shore, 2503, น. 54) สรุปคือ หนังสือเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนการสอน

การเรียนการสอนภาษาไทยในต่างประเทศเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาไทย และเป็นช่องทางสำคัญในการแผ่กระจายวัฒนธรรมไทย ถึงแม้ว่าภาษาไทยจะไม่ใช่วิชาที่บังคับใช้ในการติดต่อสื่อสาร แต่ปัจจุบันมีชาวต่างประเทศสนใจศึกษาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น” (เพลินจิตร์ ภูติ, 2546, น. 2) โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียนและประเทศเพื่อนบ้าน มีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศให้เป็นหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาทั้งระดับปริญญาตรี และปริญญาโท (พิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ, 2556, น.1) เช่น ระหว่างปีพ.ศ.2539-2552 ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามได้เปิดสอนภาษาไทยระดับปริญญาตรีทั้งวิชาเอกและวิชาโทใน 6 มหาวิทยาลัยโดยได้รับความช่วยเหลือจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่ามีความร่วมมือด้านการเรียนการสอนภาษาไทยระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยไทย 2 แห่ง ราชอาณาจักรกัมพูชาความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยไทย 3 แห่ง (Dailynews.1 กรกฎาคม. 2564) และเมื่อปี พ.ศ. 2539 กระทรวงศึกษาธิการของไทยได้ทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) กับกระทรวงวัฒนธรรมของจีนขึ้น นอกจากนี้มีการเปิดสอนภาษาไทยในประเทศเพื่อนบ้านแล้ว ยังมีการเปิดสอนภาษาไทยในประเทศต่างๆ เช่น เยอรมัน อเมริกา ออสเตรเลีย จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ (ตริงตา แหลมสมุทร, 2556, น. 2)

ด้วยเหตุผลที่ว่า การสอนภาษาไทยแก่ชาวต่างชาติเป็นที่นิยมแพร่หลายมากขึ้น ผู้สอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่อาศัยความรู้ภาษาไทย และประสบการณ์เฉพาะตัวไปประยุกต์ใช้ในการสอน จึงทำให้การสร้างหลักสูตร แบบเรียน และวิธีสอนเป็นของเฉพาะตน เฉพาะสถาบันขาดเอกภาพ การเปิดหลักสูตร และการวิจัยในสาขาดังกล่าวจึงมีความจำเป็น และสำคัญยิ่ง (พิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ, 2556, น.1) การเรียนการสอนภาษาไทยในต่างประเทศมีลักษณะแตกต่างกันไปตามปัจจัยต่างๆของแต่ละประเทศ

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีนมีมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์หมิง ซึ่งมีประวัติศาสตร์ด้านการเปิดสอนภาษาไทย 400 กว่าปี (เฉลิม ยงบุญเกิด, 2511, น.3) อนึ่ง ปัจจุบัน ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีจำนวนนักศึกษาเรียนภาษาไทยมากที่สุด และมีขนาดการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยใหญ่ที่สุดในต่างประเทศ ซึ่งเมื่อปีพ.ศ. 2564 มีสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนภาษาไทย 65 แห่ง ซึ่งได้รวมถึงสถาบันการศึกษาที่มีเปิดสอนภาษาไทยระดับบัณฑิตศึกษา 10 แห่ง สถาบันที่มีเปิดสอนภาษาไทยระดับอุดมศึกษา 44 แห่ง และสถาบันที่มีเปิดสอนภาษาไทยระดับปวช.และปวส. 23 แห่ง สถาบันการศึกษาที่มีเปิดสอนภาษาไทยกระจายไปทั่วประเทศจีน โดยเฉพาะมณฑลยูนนาน กวางสี และมณฑลเสฉวน ไทยและจีนมีพื้นฐานความร่วมมือทางการศึกษา และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมแต่โบราณ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่น่าสังเกตคือ เมื่อพ.ศ. 2563 ประเทศจีนได้จัดตั้งสมาคมความร่วมมือทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาจีน-ไทย (Alliance of China- Thailand Universities) หรือเรียกว่า ACTU ขึ้น ณ นครคุนหมิง และสถาบันอุดมศึกษาฝ่ายจีนและไทยที่ลงทะเบียนเข้าร่วมเพิ่มมากขึ้นจน 94 แห่งในปีพ.ศ.2664 แบ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาจีน 64 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษาไทย 30 แห่ง นับว่าจะเป็นโอกาสที่ดีสำหรับอุดมศึกษาของทั้งสองประเทศ ที่จะได้พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกันต่อไป (ข่าวซินหัว. 9 สิงหาคม 2664)

นอกจากนี้แล้ว อย่างที่จรัสศรี จิรภาส (2562, น.110) ได้พบว่า แม้ว่าสถาบันการศึกษาของจีนก่อหลักสูตรภาษาไทยเป็นเวลานาน และแบบเรียนภาษาไทยในประเทศจีนมีไม่น้อย แต่ที่สถาบันการศึกษาหลายแห่งยังขาดแบบเรียนที่ทันสมัย ขาดความสมดุลระหว่างปริมาณตำรา กับรายวิชาที่เปิดสอน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพัฒนาการของแบบเรียนในจีนเพื่อเป็นการต่อเนื่องในการศึกษาเนื้อหาของแบบเรียน และการพัฒนาแบบเรียนในอนาคต อนึ่ง ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้สอนและผู้เรียนภาษาไทยที่เคยนำแบบเรียนภาษาไทยมาปรับใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยในสถาบันการศึกษาจีน และเป็นผู้ที่เข้าใจทั้งสองภาษาได้อย่างดี มีความสะดวกในการค้นหาข้อมูลเอกสารทั้งสองภาษา ที่สำคัญ แม้ว่ามีนักวิจัยหลายคนได้ศึกษาการเรียนการสอนภาษาไทยในจีนโดยรวมแล้ว แต่ยังไม่พบว่า มีผู้วิจัยใดได้จัดประวัติของแบบเรียนภาษาไทยในจีนอย่างชัดเจน และผู้วิจัยโชคดีที่ได้มีโอกาสสัมภาษณ์ผู้อาวุโสที่ประสบเหตุการณ์ 70 ปีที่ผ่านมา ผู้วิจัยจึงรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียนภาษาไทยในจีนไว้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแบบเรียนภาษาไทยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประวัติพัฒนาการของแบบเรียนภาษาไทยของจีน และวิเคราะห์ลักษณะของแบบเรียนภาษาไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีนแต่ละยุคสมัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประวัติพัฒนาการของแบบเรียนภาษาไทย ผู้วิจัยจึงจะใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก และมีวิธีวิจัยเชิงปริมาณเป็นตัวช่วย มีรายละเอียดดังนี้

1) วิธีวิจัยเอกสาร จะเก็บข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์จากเอกสารจีนโบราณต่างๆ ได้แก่ พงศาวดารราชวงศ์หมิง ลิปกรมไทยจีนสมัยราชวงศ์หมิง ประมวลข้อมูลที่เกี่ยวกับประเทศไทยในเอกสารโบราณจีน

2) วิธีสัมภาษณ์ จะเก็บข้อมูลชั้นหนึ่งด้านประวัติพัฒนาการแบบเรียนภาษาไทยจากผู้รู้เหตุการณ์ 3 ท่าน ได้แก่ Duan Lisheng (วัย 78 ปี) Yang Shaoxue (วัย 82 ปี) Lin Xiumei(วัย 66 ปี)

3) วิธีวิเคราะห์ เรียบเรียงและสังเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์ และเอกสารจีนโบราณต่างๆ โดยพิจารณาปริมาณของข้อมูล และจำนวนของแบบเรียนในแต่ละยุคสมัย

4) นำเสนอผลการวิจัยตามยุคสมัย และอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ประเทศจีนได้จัดการเรียนการสอนภาษาไทยตั้งสมัยราชวงศ์หมิงจนถึงปัจจุบัน ประวัติและพัฒนาการแบบเรียนภาษาไทยจะแบ่งตามระยะเวลาไว้เป็น 5 ช่วงดังนี้

1. ช่วงบุกเบิก(ราชวงศ์หมิงและสมัยราชวงศ์ชิง) ปีพ.ศ. 1948 พระเจ้าเจิ้งจูฮ่องเต้ (成祖皇帝) แห่งราชวงศ์หมิงทรงพระอนุมัติเปิดตลาดการค้าทางทะเล และสนับสนุนกองเรือลงทะเลจีนใต้เพื่อจุดมุ่งหมายทางการเมืองคือแสวงหามิตรประเทศให้ส่งเครื่องราชบรรณาการแก่จีนโดยจัดตั้ง หอพวกฮวนท้งสี่ทิศ(ชื่ออีกว่า 四夷馆) ขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 1950 (ปีที่ 5 รัชกาลโหยงเล่อ 永乐) ซึ่งเป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนภาษาต่างๆกับลูกขุนนาง เพื่ออบรมภาษารับใช้งานแปลในการถวายบรรณาการของประเทศต่างๆ มีทั้งหอตาร์ตาร์ หอแมนจู หอซีฟาน (ภาษาทิเบต) หอสันสกฤต หออิสลาม หอภาษาภาคตะวันตกเฉียงใต้จีน(ภาษาไตลื้อ) หออุกริก และหอพม่า เมื่อปีพ.ศ.2040 อยุรยามาถวายบรรณาการ ในหอชื่ออีกว่าไม่มีขุนนางแปลภาษาสยามได้ มนตรีสวีผู้ (徐溥) ให้มีหนังสือราชการไปยังกวางตุ้งเพื่อเสาะหาผู้เข้าใจภาษามายังนครหลวงปักกิ่ง ต่อมา (เมื่อปีพ.ศ.2058) มนตรีเหลียงฉู่ (梁储) ขอให้เลือกทูตอยุธยาไว้สักหนึ่งหรือสองคนเข้าฝึกสอนภาษาสยามในหออยุธยา(พงศาวดารราชวงศ์หมิง, 2340, ฉบับที่ 74)

อนึ่ง ช่วงรัชกาลเจิ้งเต๋อ (ปีพ.ศ.2049-2064) ล้านนามาถวายบรรณาการ ได้เพิ่มเติมหอล้านนา(หอแปดร้อย) ขึ้น และเมื่อปีพ.ศ. 2120 เสินจงฮ่องเต้ (神宗皇帝) ทรงเห็นว่า พระราชสาส์นของประเทศพระนครศรีอยุธยาฉบับภาษาสยามมีมากขึ้น(ก่อนหน้านี้น่าจะเป็นพระราชสาส์นฉบับภาษาอิสลาม) จึงได้ออกคำสั่งให้เพิ่มหออยุธยาขึ้นเมื่อพ.ศ. 2122 และได้พระราชทานตำแหน่งผู้สอนให้กับออกหมื่นร่า ออกขุนเทพ และออกขุนยวน ซึ่งเป็นชาวจีนพันทะเล มีความถนัดทั้งภาษาสยามและฮั่น เพื่อให้ปฏิบัติการเรียนการสอนภาษาสยามในหออยุธยา แต่ออกขุนเทพแพ้น้ำแพ้อากาศ เกิดความไม่สบายขึ้น จึงไม่ได้ร่วมงานการสอน นอกจากนั้น ปีเดียวกัน ได้คัดเลือกผู้สอน ผู้เรียนหม่าย้งเจิง (马应生) และผู้อื่นๆรวม 10 คน เข้ามาศึกษาที่หออยุธยา ในหนังสือบันทึกชีวประวัติของว่านลี่ฮ่องเต้(เฉีจี้จู้ว่านลี่ 万历起居注, 2431) ได้บันทึกไว้ว่า ออกหมื่นยวน และพวกทูตได้แต่งหนังสือขึ้นโดยมีตัวอักษรสามพันห้าร้อยห้าสิบตัว และมีการออกเสียงแปลกประหลาดหมื่นกว่าเสียง และได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 18 ประเภท ถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งหมายความว่า มีแบบเรียนภาษาไทยใช้ในการแปลตั้งแต่สมัยราชวงศ์หมิง อนึ่ง ปีที่ 21 รัชกาลเจียจิ้นฮ่องเต้ (พ.ศ. 2085) โกววิน (郭熿) มนตรีหอสี่ทิศได้เสนอแก่ฮ่องเต้ว่า “การเรียนรู้อาษาเพื่อรับใช้ตัวน การเรียนรู้จากคำศัพท์คงแก้ปัญหาตัวนไม่ได้ ไม่สู้การเรียนรู้อาษาของราชโองการ และพระราชสาส์น ต่อจากนี้ควรศึกษาทั้งสามอย่างพร้อมๆกัน เช่นเดือนแรกศึกษาพระบรมราชโองการ เดือนสองศึกษาพระราชสาส์น เดือนสามศึกษาคำศัพท์แปลสลับกันไป” (Lv Weiqi, 2741, ฉบับที่ 15) ที่น่าสนใจคือ หออยุธยาก่อตั้งขึ้นเมื่อพ.ศ.2122 ซึ่งเป็นเวลาหลังจากนั้นราว 30 ปี หมายความว่า หออยุธยาสอนภาษาสยามไม่น่าจะสอนคำศัพท์แปลอย่างเดียว หากยังมีการจัดการเรียนการ

สอนภาษาสยามสลับกันไปตามทั้งคำศัพท์ พระบรมราชโองการ และพระสาสน์ อนึ่ง การจัดทำแบบเรียนภาษาสยามไปพร้อมๆ กับการเรียนการสอนโดยประกอบด้วยเนื้อหาทั้งสามอย่าง(Han Yijin, 2562, น.154) ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาของหนังสือเรื่อง เขียนโหลกว่านอ้อวี หรือหนังสือแปลหออยุธยา (暹罗馆译语) ฉบับเบอร์ลิน ประเทศเยอรมันที่ค้นพบในปัจจุบัน

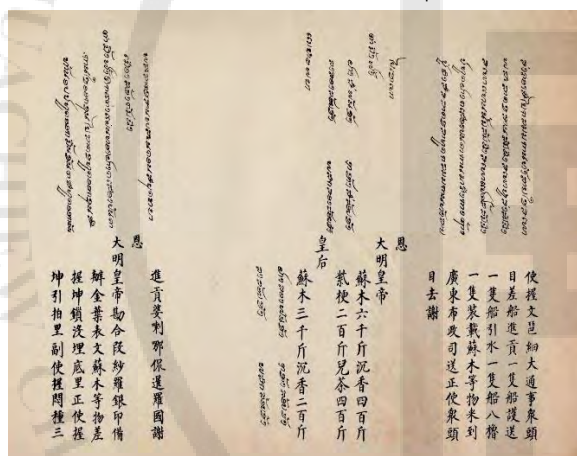
นอกจากนี้แล้ว หนังสือบันทึกชีวประวัติของว่านลี่ฮ่งเต้(ฉี่จิวี่ว่านลี่ 万历起居注, 2431) ได้บันทึกไว้ว่าเดือน 8 ปีพ.ศ. 2121 พระราชทูตอยุธยาถึงนครหลวง เดือน 10 จางจิวี่เจิ้ง (张居正)รายงานต่อว่านลี่ฮ่งเต้เพื่อก่อตั้งหออยุธยาตามมนตรีเสนอ วันที่ 11 เดือนอ้าย ปี พ.ศ. 2122 ว่านลี่ฮ่งเต้ทรงพระราชคำสั่งให้แต่ละหอจัดทำหนังสือภาษานอก (番文) 1 เล่มถวายเพื่อคัดเลือกผู้เรียน ดังนั้น มนตรีจึงสั่งให้ลูกขุนนางชั้นสูง (官生 ช่วงแรกมีแต่ลูกขุนนางชั้นสูงถึงมีสิทธิ์เข้าศึกษาในหอสี่ทิศ)จัดทำหนังสือคำแปลภาษาจีนจากภาษานอก (华夷译语) 10 เล่มให้เสร็จเพื่อถวายฮ่งเต้ จึงสันนิษฐานได้ว่า หนังสือคำแปลหออยุธยาเป็นหนังสือ 1 ในหนังสือแปล 10 เล่มที่ถวายฮ่งเต้ เนื่องจากยุคนั้นมี 10 หอพอดี สอง การจัดทำหนังสือแปลรีบมาก และผู้จัดทำแบบเรียนสอนการแปลมีทั้งผู้สอนและผู้เรียน ศึกษาไปช่วยกันจัดทำไป ต่อจากนั้นมาหนังสือ เขียนโหลกว่านอ้อวี หรือหนังสือแปลหออยุธยา (暹罗馆译语) ราชวงศ์หมิงถูกคัดลอก ปรับปรุง จัดทำใหม่ และแผ่กระจายไปทั่วโลก ซึ่งมีหลายๆฉบับ หนังสือแปลหออยุธยา (暹罗馆译语) ราชวงศ์หมิงฉบับที่พบในปัจจุบันยังมีหลายชุด แต่เนื้อหาไม่ได้ตรงกัน 100%ทุกฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 เนื้อหาของหนังสือแปลหออยุธยาแต่ละฉบับ

ฉบับคัดลอก Pentaglot เมื่อปี พ.ศ.2341 ใน มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์	ประกอบด้วยศัพท์แปล 8 หมู่หมวด 334 คำ ได้แก่ หมวดดาราศาสตร์(66 คำ) หมวดภูมิศาสตร์(63 คำ) หมวดฤดูกาล(42 คำ) หมวดต้นไม้ดอกและต้นไม้ใบ(26 คำ) หมวดนกและสัตว์จตุบาท(22 คำ)หมวดพระราชวังและบ้านเรือน(69 คำ)
หนังสือแปลหออยุธยา (暹罗馆译语)ราชวงศ์หมิง	นอกจากนี้ ยังประกอบด้วยพระราชสาสน์ 10 ฉบับ
ฉบับคัดลอกในหอสมุดปักกิ่ง	เนื้อหามี 18 หมวด 594 คำ ไม่มีพระสาสน์ ประกอบด้วย
ฉบับหอสมุดเบอร์ลิน เยอรมัน	จำนวนหน้า 80 หน้า เนื้อหามี 18 หมวด 599 คำ และพระราชสาสน์ 20 ฉบับ
ฉบับหอสมุดโตโยบุงโก (东洋文库)กรุงโตเกียว	จำนวนหน้า 24 หน้า และพระราชสาสน์ 6 ฉบับ

ผู้วิจัยพบว่า หนังสือแปลหออยุธยา (暹罗馆译语) ราชวงศ์หมิงฉบับที่สมบูรณ์ที่สุดที่ได้ค้นพบในปัจจุบันคือฉบับคัดลอกในหอสมุดเบอร์ลิน เยอรมัน แม้จะมีความแตกต่างกับฉบับเดิมที่มีจำนวนคำ 3550 ตัวที่ออกหมื่นยวนหออยุธยาจัดทำ แต่เนื้อหาถูกตัดออกไปบ้าง เหลือ 599 คำ (ตัวอักษรจีน 789 ตัว) 18 หมวดเช่นเดิมคือ หมวดดาราศาสตร์ (66 คำ) หมวดภูมิศาสตร์(63 คำ) หมวดฤดูกาล (42 คำ) หมวดต้นไม้ดอกและต้นไม้ใบ (26 คำ) หมวดนกและสัตว์จตุบาท (22 คำ) หมวดพระราชวังและบ้านเรือน (12 คำ) หมวดเครื่องใช้ไม้สอย (34 คำ) หมวดบุคคล

(69คำ) หมวดธุรการ(94 คำ) หมวดร่างกาย(30 คำ) หมวดเสียงและสี (10 คำ) หมวดเครื่องแต่งกาย(14 คำ) หมวดเพชรพลอยเงินทอง(14 คำ) หมวดอาหาร(14 คำ) หมวดประวัติศาสตร์วัฒนธรรม(12 คำ) หมวดทิศทาง(16 คำ) หมวดจำนวน(34) และหมวดศัพท์ทั่วไป(27 คำ) นอกจากนี้ ยังประกอบด้วยพระราชสาส์น 20 ฉบับ เนื้อหาของพระราชสาส์นหออยุธยาทุกฉบับได้กล่าวถึงรายการจิ้มก้องต่างๆแก่พระราชอิราช และพระราชินีนาถอย่างละเอียด มีทั้ง งาช้าง ไม้ฝาง ชัน กระ ยาฝิ่น รง พริกไทย กฤษณา ไม้จันทน์ต ครั่ง สีเสียด กานพลู พร้อมทั้งได้กล่าวถึงจำนวนเรือสำเภา ตำแหน่งและชื่อขุนนางที่มาด้วย กวางตุ้งเป็นจุดหมายปลายทางทางน้ำทุกครั้ง ที่น่าสนใจคือ เนื้อหาแบบเรียนสอนการแปลหออยุธยาฉบับนี้ส่วนมากจะเป็นศัพท์นอกแปลเข้า เช่น งาช้าง ไม้ฝาง พริกไทย ออกซุน ออกหมื่น แม้จะมีศัพท์ราชวงศ์หมิงแปลออกบ้าง เช่น กางตุ้งปุงจิสี 广东布政司(ที่ว่าการปกครองกวางตุ้ง) แต่ยังมีไม่มาก เมื่อเทียบกับฉบับอื่นๆที่พบแล้ว พบว่า ฉบับเบอร์ลินมีคำแปลมากกว่าฉบับปักกิ่ง 5 คำคือ ถงสั้น้อย (小通事 หมายถึง ผู้แปลน้อย หรือท่งสั้น้อย) ออกพระ (握步喇) ออกแก้ลาด(握救辣) ต้อง(須) สุก(熟) และฉบับปักกิ่งไม่มีพระราชสาส์น สำหรับฉบับ Pentaglot ไม่ว่าคำแปล หรือพระราชสาส์นก็ได้ตัดออกไปส่วนหนึ่ง แต่ส่วนที่เหลืออยู่ตรงกับฉบับเบอร์ลินแม้ว่ามีฉบับการคัดลอกหลายๆแบบในยุคราชวงศ์ชิงมีการออกเสียงผิดเพี้ยนไปบ้างก็ตาม แต่นับได้ว่าหนังสือเรื่อง เขียนโลกวันอ้อวี (หนังสือแปลหออยุธยา) เป็นหนังสือแบบเรียนภาษาไทย หรือพจนานุกรมไทย-จีนเล่มแรกในประเทศจีน หนังสือแปลหออยุธยามีเนื้อหาประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

พระราชสาส์นในแบบเรียน

借
款
的
要
物

知
引
的
醒
教

คำแปลในแบบเรียน

จากเนื้อหาของหนังสือแปลหออยุธยา(แบบเรียนสอนการแปล)ข้างต้นเห็นได้ว่า เนื้อหาล้วนเขียนด้วยพู่กันจีน คำแปลหออยุธยาจะประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ภาษาสยาม คำแปล และการถอดเสียงด้วยภาษาจีน ส่วนพระราชสาส์น จะขึ้นหน้าด้วยเนื้อหาภาษาสยาม และคำแปลภาษาจีนตามหลัง Han Yijin(2562,น.154)ได้พบว่า “ในหนังสือแปลหออยุธยาฉบับเบอร์ลิน มีคำแปลเพียง 10.3%ได้ปรากฏในพระราชสาส์นเท่านั้น” สันนิฐานได้ว่า เนื้อหาของแบบเรียนสอนการแปลหออยุธยาราชวงศ์หมิงมีความสัมพันธ์กันไม่มาก ยังไม่เป็นระบบ นอกจากนี้ He Ni(2562, น.2) ได้กล่าวว่า หอฮู่ยง(会司译หิวอิเทศสัมพันธ์) ได้จัดทำหนังสือล่ามภาษาสยาม และภาษาอื่นๆ รวม13 ภาษา แต่ว่ามีแต่การถอดเสียงภาษาสยาม และคำแปล ไม่มีพระราชสาส์น ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเป็นเหตุผลที่ว่า หอฮู่ยงเป็นหน่วยงานที่ต้อนรับทูตนอกต่างๆ ส่วนมากจะใช้ภาษาในการพูด สนทนา จึงไม่ได้จดภาษาเดิมไว้ในหนังสือก็เป็นไปได้

ยุคราชวงศ์ชิง ชาวแมนจูได้ปกครองประเทศจีน และได้เปลี่ยนชื่อ หอสีทิส(ชื่ออีกกว่าน) เป็น ชื่ออีกกว่าน(หอแปลสีทิส) เนื่องจากว่า คำว่า ฮี (夷) หมายถึงชนเผ่าต่างๆรอบแผ่นดินหมิง ซึ่งรวมถึงชาติแมนจูด้วย จึงออกคำสั่ง

ให้ตัดหอตำรา หอแมนจู ออกจาก 10 หอเดิม เมื่อปี พ.ศ. 2291 (ปีที่ 13 รัชกาลเฉียนหลง 乾隆) รัฐบาลชิงได้ออกคำสั่งให้รวมหอฮู่ยง (会同馆) และหอแปลสี่ทิศ (四译馆) เป็นหอแปลสี่ทิศฮู่ยง (会同四译馆) หอแปลสี่ทิศฮู่ยงมี 2 หอย่อยคือ หอแปลภาษาชนชาติภาคตะวันตกจีน (西域馆) และหอภาษาชนชาติภาคตะวันตกเฉียงใต้จีน (百译馆) ซึ่งเป็นหอแปลภาษาพม่า ล้านนา ไตลื้อ และภาษาสยาม ต่อมาอีก 2 ปี (พ.ศ. 2293) เฉียนหลงยังได้ออกคำสั่งให้จัดทำหนังสือแปลของแต่ละภาษาขึ้นอีกครั้ง และรวบรวมพระสาสน์ของแต่ละภาษาไว้ด้วย ส่วนหอสยามได้จัดทำหนังสือเรื่อง เซียนโหลฟานซู (暹罗番书) หรือหนังสือแปลภาษาสยาม มี 2 เล่ม 20 หมู่หมวด จำนวนคำ 971 คำ (ฉบับคัดลอก ณ พิพิธภัณฑ์พระราชวังโบราณปักกิ่ง)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่านักวิจัยหลายท่านเห็นว่า หนังสือแปลหอฮู่ยง เป็นพจนานุกรมไทย-จีนเล่มแรกในประเทศไทยจีน ไม่อาจนับได้ว่าเป็นแบบเรียนภาษาไทย แต่จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลหลักฐานมากมายจากเอกสารโบราณ สามารถสรุปได้ว่า แม้ว่าเนื้อหาของหนังสือเรียบง่าย แต่การจัดเรียงเนื้อหาไม่เป็นระบบ ประกอบด้วยคำศัพท์ และพระราชสาสน์ แต่หอฮู่ยงได้จัดทำ หนังสือแปลหอฮู่ยงเพื่อใช้ในการสอนการแปลอย่างจริงจัง และมนตรีหอฮู่ยง (ผู้อำนวยการ) ส่งให้สอนพระราชโองการ พระราชสาสน์ และคำศัพท์สลับกันไป สำหรับราชวงศ์ชิง มีการใช้หอแปลภาษาสยามเพียงร้อยกว่าปี (ปีพ.ศ. 2291-2395) และได้จัดทำหนังสือภาษาสยามใหม่ 1 ครั้ง เนื่องจากสยามไม่ได้ถวายบรรณการแก่จักรพรรดิจีนแต่ปีพ.ศ. 2395

2. ยุคปริจาค (พ.ศ. 2484-2491) เมื่อราชวงศ์ชิงเสรีจลินลงไม่นาน รัฐบาลก๊กมินตั้งขึ้นมาปกครองประเทศจีนพร้อมต้องต่อต้านการรุกรานของประเทศญี่ปุ่น เมื่อปี พ.ศ. 2480 คนจีนทุกคนตกอยู่ในสงครามต่อต้านญี่ปุ่น ประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนมากได้ตกเป็นประเทศอาณานิคม รัฐบาลจีนจึงเห็นว่า มีความจำเป็นต้องร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงตกลงที่จะก่อตั้งโรงเรียนอบรมภาษาตะวันออกเพื่อร่วมมือกันต่อต้านการรุกรานและการล่าอาณานิคม Yang Shaoxue (สัมภาษณ์, วันที่ 18 มกราคม 2565) ได้กล่าวว่า ปี พ.ศ. 2485 ได้จัดตั้งโรงเรียนอบรมภาษาตะวันออกขึ้นใหม่ที่วัดจันทรน้ำ (水月庵) หมู่บ้านไต้หวันาน (斗南) อำเภอเฉิงกั่ง เมืองคุนหมิง โดยได้เรียนเชิญชาวจีนพื้นทะเลแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาเป็นผู้สอนภาษา และได้เปิดสอนภาษาไทย ภาษาพม่า เวียดนามและภาษาอินเดีย นักศึกษาที่จบการศึกษามีเพียง 2 รุ่นเท่านั้น สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยที่ได้จบการศึกษานั้นมีเพียง 11 คน ซึ่งรุ่นแรก 6 คน และรุ่นที่ 2 เพียง 5 คน การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในยุคนี้ลำบากมาก ไม่มีตำราหนังสือให้เรียน เพียงได้พบใน “ประวัติศาสตร์โรงเรียนภาษาตะวันออก (พ.ศ. 2489)” บันทึกไว้ว่า มีหนังสือของภาษาไทย 4 เล่ม ซึ่งหนังสือจากการบริจาคของสถาบันวิจัยทะเลจีนใต้ และมีแผนจะจัดซื้อหนังสือจากต่างประเทศโดยระบุไว้ว่า “คุณจง ผู้อำนวยการได้ส่งผู้สอนแต่ละวิชาไปจัดซื้อหนังสือที่อินเดีย พม่า สยามและเวียดนาม อีกสามเดือนก็จะส่งมาถึง (Yao Nan, 2489, น. 19) หมายความว่า ไม่ว่าจะที่คุนหมิง (4 ปี) หรือฉงชิ่ง (1 ปี) หนังสือภาษาไทยมีน้อยมาก และหนังสือภาษาไทยจากการบริจาคของสถาบันวิจัยไม่อาจจะเรียนที่เหมาะสมได้ เนื่องจากในหลักสูตรได้กำหนดไว้ว่า ภาคเรียนที่ 1 เน้นฝึกทักษะการสะกดเสียง เทอม 2 เน้นฝึกไวยากรณ์และสนทนาในชีวิตประจำวัน เทอม 3 เน้นฝึกทักษะการอ่าน เทอม 4 เน้นฝึกทักษะการเขียน และปี 3 เน้นฝึกความสามารถโดยรวม (Yao Nan, 2489, น. 10) จึงต้องอาศัยเนื้อหาการสอนจากประสบการณ์ของผู้สอนเป็นหลัก ผู้สอนเป็นชาวจีนพื้นทะเลไทยมีความเชี่ยวชาญมากกับสองภาษา สาขาวิชาภาษาไทยได้เปิดสอนวิชาภาษาสยาม วิชาภาษาจีน ภาพรวมประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาษาฝรั่งเศส ประวัติศาสตร์ไทย และวิชาลัทธิไตรราชฎร์เป็นวิชาบังคับ เมื่อปีพ.ศ. 2488 ประชาชนจีนได้ประสบความสำเร็จใน

สงครามการต่อต้านญี่ปุ่น รัฐบาลได้ย้ายโรงเรียนไปอยู่เมืองฉงฉิง และได้รับสมัครนักศึกษาที่เรียนภาษาไทยไว้ 21 คน ในปีเดียวกันได้ย้ายโรงเรียนไปอยู่เมืองหนานกิงอีกครั้ง จนกระทั่งเมื่อปีพ.ศ.2492 ได้ย้ายไปตั้งต้นเป็นภาควิชาภาษาตะวันออกในมหาวิทยาลัยปักกิ่ง อย่างไรก็ตาม ระหว่างปีพ.ศ. 2486 - พ.ศ.2492 แม้จะเป็นระยะเวลาที่สั้นมาก และเป็นช่วงแทบไม่มีตำราหนังสือ แต่สามารถอบรมผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ

3. ยุคเริ่มต้น (พ.ศ. 2492-2532) หลังจากโรงเรียนภาษาตะวันออกได้ย้ายไปเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยปักกิ่งเมื่อปีพ.ศ.2492 ทีมงานการสอนส่วนมากเป็นชาวจีนพื้นทะเลและชาวไทย ครูสิทธิชัย สงขรรัชชถือเป็นผู้สอนรุ่นแรกๆในสาขาวิชาภาษาไทยมหาวิทยาลัยปักกิ่ง เริ่มอาชีพครูสอนภาษาไทยแต่ปี พ.ศ. 2493 ศาสตราจารย์Duan Lisheng (สัมภาษณ์, วันที่ 11 พฤศจิกายน 2564)นักประวัติศาสตร์ไทยชาวจีน ซึ่งเป็นลูกศิษย์รุ่น 2515 ของอาจารย์พันเต๋อตั้งทบทวนถึงอดีตไว้ว่า “ในตอนนั้นไม่มีตำราหนังสือภาษาไทย สื่อการสอนและเนื้อหาต่างๆ ล้วนมาจากทีมการสอนทั้งนั้น ในทีมงานการสอนมีอาจารย์ชาวไทยชื่อสิทธิชัย สงขรรัชช และครูสมพร ซึ่งเป็นชาวจีนพื้นทะเลไทยที่จากโรงเรียนทหารคุณหมิงย้ายมาทำงานที่มหาวิทยาลัยปักกิ่ง ส่วนเนื้อหาการสอน นอกจากมีการเรียนการสอนการสะกดพยางค์แล้ว มักจะเป็นนิทานจีนสั่งสอนให้ขยันเรียนและรักชาติ เช่นนิทานเรื่อง จดหมายชนไก่ เรื่อง เด็กน้อยเลี้ยงแกะ และไก่ชนกลางคืน เรื่องคติพจน์ประธานเหมาและคำกล่าวของผู้นำในโอกาสต่างๆ แทบไม่มีหนังสือให้อ่าน สำหรับการฟังก็ฟังวิทยุเสียงประชาชนแห่งประเทศไทย ฟุดไม่ค่อยได้แต่ฟังข่าวเก่ง เนื้อหาส่วนมากจะเป็นเรื่องการเมืองการปกครอง จะไม่ค่อยเกี่ยวกับวิถีชีวิตเลย ไม่รู้จักกับทุเรียนเลย เพราะอาจารย์ไม่สอน และเมื่อสอนแล้วก็ไม่รู้ว่ามีหน้าตาอย่างไร วาดให้ดูก็ยาก ท่านได้เล่าเรื่องข้างขึ้นเป็นตัวอย่างว่า เมื่อมีนักศึกษาคุณนั้นไปเป็นล่ามพอเจอ “กงจี” (ไก่ตัวผู้) แปลไม่เป็น จึงอธิบายเพิ่มว่า คู่รักของแม่ไก่ ผมยังเรียนไม่จบ ก็เกิดเหตุการณ์การปฏิวัติวัฒนธรรมครั้งใหญ่ การเรียนการสอนภาษาไทยก็ยุติลงไป นักศึกษา ซึ่งเรียกว่า ปัญญาชนต้องไปช่วยพัฒนาชนบท ” เมื่อปีพ.ศ.2508 มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่งได้เปิดหลักสูตรปริญญาตรีสาขาวิชาภาษาไทยขึ้น แต่ยังไม่ทันตั้งตัวก็เกิดการปฏิวัติวัฒนธรรมครั้งใหญ่ ทุกอย่างยุติลงเช่นกัน

เมื่อปี พ.ศ. 2513 รัฐบาลได้อนุมัติให้มหาวิทยาลัยรับสมัครคัดเลือกนักเรียนจากกรรมกร เกษตรกร และทหารโดยผ่านการแนะนำจากหน่วยงานต่างๆ ขณะเดียวกัน มหาวิทยาลัยการค้าและภาษาต่างประเทศวางตั้งได้ก่อตั้งสาขาวิชาภาษาไทยขึ้น แต่ยังไม่มีการสร้างตำราหนังสือ สรุปได้ว่า ระหว่าง 40 ปีแรกที่เปิดการเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศจีนนั้น ไม่พบหนังสือตำราเรียนภาษาไทยสักเล่ม สื่อการสอนส่วนมากจะเป็นข้อมูลที่ทีมงานผู้สอนรวบรวมมาใช้ ยังไม่เป็นระบบ เนื่องจากปัจจัยทางสงคราม และการปกครองการเมืองจีน แคมทางเงินกับประเทศไทยไม่ได้สร้างมิตรสัมพันธ์ทางการทูต แม้ว่าในประเทศจีนได้เปิดสอนภาษาไทยในโรงเรียนภาษาตะวันออกที่หมู่บ้าน โต่วหนาน อำเภอเฉิงกั่ง นครคุนหมิง ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2483 แต่ไม่พบตำราเรียนภาษาไทยแม้แต่เล่มเดียว แม้ว่า Su Yingying (2564, น.3) ได้ยกตัวอย่างว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2501-2502 มหาวิทยาลัยปักกิ่งได้สร้างแบบเรียนภาษาไทยขึ้นชุดหนึ่งใช้กับนักศึกษาปี 1-3 มาตลอด 30 ปีจนกว่ามหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่งสร้างแบบเรียนภาษาชุดใหม่เมื่อ พ.ศ. 2533 แต่จากข้อมูลหลายแห่งแสดงว่าไม่น่าเชื่อถือ ด้วยเหตุที่ว่า หนึ่งในมหาวิทยาลัยปักกิ่งได้สร้างแบบเรียนชุดใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2532 สอง จากการสัมภาษณ์นักเรียนรุ่น 2505 อธิบายว่า ไม่มีแบบเรียน และสองผู้วิจัยได้ค้นคว้าในหอสมุดหลายแห่ง ไม่สามารถค้นพบแบบเรียนที่กล่าวถึงได้ในแห่งใด

4. ยุคปักกิ่ง (พ.ศ. 2532-2542) เมื่อการปฏิวัติวัฒนธรรมเสร็จสิ้นลง จีนได้ฟื้นฟู “เกาเช่า” เกาเช่า หมายถึง การสอบเพื่อได้ออกาสเรียนมหาวิทยาลัยในประเทศจีน ตั้งแต่ปีพ.ศ.2520 เติ่งเสี่ยวผิงได้ฟื้นฟู “เกาเช่า” อีกครั้ง พ.ศ.2521 มหาวิทยาลัยปักกิ่งก็เริ่มรับสมัครนักศึกษา และเปิดสอนภาษาไทยต่อไป ทีมงานของศาสตราจารย์ พันเต๋อตั้งจึงได้รวบรวมสื่อการสอนต่างๆที่สะสมมาหลายปีเรียบเรียงเป็นตำราหนังสือเรียนภาษาไทยเล่มที่ 1 ขึ้นเมื่อ พ.ศ.2532 ต่อจากนั้นจึงมีเล่มที่ 2 เล่มที่ 3 และเล่มที่ 4 ต่อๆ กันมา ชุดตำราเรียนภาษาไทยของศาสตราจารย์พันเต๋อตั้งที่ตีพิมพ์ในปีพ.ศ.2532 จึงนับได้ว่า เป็นตำราภาษาไทยชุดแรกในประเทศจีน และได้ทดลองใช้เป็นเวลานานที่สุด ด้านเนื้อหาได้พบว่า ผู้แต่งได้นำเนื้อหาทานไทยมาประกอบในแบบเรียนขึ้น เช่น ตำนานเรื่อง “มานะมานี ปิติและชูใจ” ของรัชนี้ ศรีไพรวรรณ ได้ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยที่ได้นิยมใช้ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ปีที่ 6 ระหว่างปี พ.ศ.2521-2537 เนื้อหาได้กล่าวถึงมารยาทการเคารพอาจารย์ ผู้ใหญ่ และอ้างถึงประวัติศาสตร์ต่างๆประเทศไทย เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปลูกใจเด็กให้รักชาติ ทุกชนชั้นอยู่ร่วมกันได้ เป็นเรื่องที่ได้กล่าวถึงการใช้ชีวิตของตัวละครแต่ละคน กับ “สัตว์เลี้ยง” ผู้วิจัยพบว่าเนื้อหาเรื่อง มานะ มานี ปิติ และชูใจ ไม่เพียงแต่ได้รับความนิยมในประเทศไทยเท่านั้น หากยังได้รับความนิยมมากในตำราเรียนภาษาไทยในจีน มีหลายๆตอนได้ปรับใช้ในตำราเรียนภาษาไทยชุดมหาวิทยาลัยปักกิ่ง (ชุดตำราเรียนภาษาไทยของศาสตราจารย์พัน เต๋อตั้ง) ซึ่งถือว่าเป็นตำราภาษาไทยแบบสมบูรณ์ชุดแรกในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และใช้มาเป็นระยะเวลายาวที่สุด ตำราหนังสือชุดนี้ได้พัฒนาจากแบบเรียนภาษาไทยของทีมงานศาสตราจารย์พัน เต๋อตั้งมหาวิทยาลัยปักกิ่ง ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2503 แม้ว่ามีการปรับปรุงเนื้อหาหลายครั้ง และประเทศไทยได้เลิกใช้ตำราชุดนี้ไปนานแล้ว แต่้วยังมีหลายๆตอนได้ปรากฏในชุดตำราเรียนของอาจารย์พัน ในครั้งตีพิมพ์ล่าสุด ผู้วิจัยได้พบว่า ช่วงเวลาที่ได้รับความนิยมมากในเมืองไทยเป็นช่วงเวลาที่จีนเพิ่งได้เปิดประเทศและทั้งสองประเทศเพิ่งได้สร้างความสัมพันธ์ทางการทูต จึงทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้แต่งตำราได้สะดวกมากขึ้น และมีโอกาสได้ดึงสิ่งๆที่ได้รับความนิยมหรือสิ่งทันสมัยนั้นมาปรากฏมากขึ้นในตำราเรียนภาษาไทย เนื้อหาของการสอนเริ่มหลากหลายและสมบูรณ์มากขึ้น เนื้อหาการสอนจาก “ความเป็นจีน” เลี้ยวสู่ “ความเป็นไทย” และจาก “ศัพท์การเมืองการทูต” เลี้ยวสู่ “ศัพท์วิถีชีวิต และการค้า” ได้แนะนำอาหารไทย ผลไม้ไทยมากขึ้นผ่านนิทาน

นอกจากนั้น ชุดตำราหนังสือภาษาไทยของอาจารย์ชิว ซูหลุนจากมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่งนั้นไล่ตามมาเมื่อ 2535 ซึ่งเป็นชุดหนังสือเรียนที่เน้นนำเสนอข้อมูลด้านจีนเป็นหลัก และเน้นฝึกทักษะการแปลของนักศึกษา เนื้อหาแบบเรียนประกอบด้วยบทแปลแถลงการณ์ คำกล่าวในโอกาสต่างๆของผู้นำประเทศ แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวจีน โดยเฉพาะโบราณสถาน และนิทานจีนเป็นต้น ซึ่งส่วนมากเก็บได้จากประสบการณ์การแปลของผู้สร้างแบบเรียน ศาสตราจารย์Lin Xiumei (สัมภาษณ์, วันที่ 3 มกราคม 2565)ได้กล่าว ว่า “อาจารย์ชิว ซูหลุน ผู้เขียนคนสำคัญของแบบเรียนชุดนี้ เป็นผู้ที่ได้รับรางวัลสุรินทราชาประจำปี 2555 ได้เติบโตในประเทศไทย มีความถนัดในการแปลระหว่างสองภาษามาก” อนึ่ง มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่อบรมนักแปลทางการทูต การเรียนการสอนและแบบเรียนภาษาไทยเน้นไปทางการแปลก็เป็นไปได้

อย่างไรก็ตาม หลังจีนและไทยได้สร้างมิตรสัมพันธ์ทางการทูตขึ้น และจีนได้เปิดประเทศ แบบเรียนภาษาไทยได้มีโอกาสได้นำสิ่งใหม่ของประเทศเจ้าของภาษามาประกอบในหนังสือ ขณะเดียวกัน ผู้สร้างหนังสือได้นำสื่อการสอนที่ใช้มาหลายปีมาปรับสร้างเป็นแบบเรียนอย่างเป็นระบบขึ้น เนื้อหาของแบบเรียนก็เริ่มหลากหลายขึ้น และจำนวนแบบเรียนค่อยๆเพิ่มมากขึ้นแต่ยังไม่มาก แบบเรียนภาษาไทยมีเพียง 2 ชุด 8 เล่ม คือ ชุดแบบเรียนมหาวิทยาลัยปักกิ่ง (3 เล่ม) ซึ่งเป็นหนังสือเรียนภาษาไทยพื้นฐานเล่ม1-3 และชุดแบบเรียนมหาวิทยาลัย

ภาษาต่างประเทศปักกิ่ง(5 เล่ม) ซึ่งหนังสือภาษาไทยเล่ม1-4 และแบบเรียนการอ่าน สรุปได้ว่า แบบเรียนยุคนี้เป็นแบบเรียนยุค “ปักกิ่ง”

5. ยุคเติบโต(พ.ศ.2543-) เมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 จำนวนแบบเรียนภาษาไทยในจีนได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะ 10 ปีที่ผ่านมา มีหลายสถานศึกษาได้สร้างแบบเรียนภาษาไทยเป็นจำนวนมาก ปัจจุบัน แบบเรียนภาษาไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่พบมี 83 เล่ม(รวมแต่แบบเรียนเล่มล่าสุด) ซึ่งเป็นแบบเรียนภาษาไทยที่ผลิตจากสถาบันการศึกษาที่เปิดหลักสูตรภาษาไทย 6 กลุ่ม ได้แก่ แบบเรียนชุด PKU แบบเรียนชุดBFSU แบบเรียนชุดGUFU แบบเรียนชุดIEUและURI แบบเรียนชุดYMU และแบบเรียนชุดอื่นๆ แบบเรียนภาษาไทยของสถาบันแต่ละกลุ่มมีลักษณะแตกต่างกันอย่างชัดเจน

แบบเรียนชุดแบบเรียนชุด PKU มี 8 เล่ม เป็นชุดแบบเรียนที่ใช้มาราว 30 ปี เนื้อหาบางส่วนคัดลอกจากแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษาในประเทศไทย เนื้อหาไม่ทันสมัย เน้นรูปประโยคและการใช้คำ แบบเรียนชุดBFSU เป็นแบบเรียนที่สร้างจากประสบการณ์จริงของผู้เขียน มีการตัดลอกเนื้อหาจากข้อมูลไทยน้อยสุด เนื้อหาส่วนมากแนะนำความรู้ด้านๆ ของจีน เป็นชุดแบบเรียนที่มีลักษณะเด่นของตน เน้นฝึกทักษะการแปลด้านการพูด และการต่างประเทศ สำหรับแบบเรียนชุดGUFU เป็นชุดแบบเรียนที่ได้พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอย่างเป็นระบบ และมีเนื้อหาที่ง่ายพอสมควร เหมาะกับผู้เรียนทุกระดับชั้น มีแบบเรียนสำหรับผู้เรียนพื้นฐาน และผู้เรียนขั้นสูง ถือเป็นแบบเรียนภาษาไทยได้รับนิยมมากที่สุดในประเทศจีน ยังได้ผลิตแบบเรียนที่มีลักษณะเด่นของตนคือแบบเรียนภาษาไทยด้านธุรกิจการค้า แบบเรียนชุดIEUและURI มีลักษณะที่ร่วมกันคือ ได้ผลิตแบบเรียนที่เน้นขยายความรู้ในด้านต่างผ่านการอ่าน เพียงแต่ว่า แบบเรียนชุดIEUเน้นปูความรู้ด้านวัฒนธรรม และวรรณกรรม ส่วนแบบเรียนชุดURI เน้นปูความรู้ด้านการเมืองการปกครอง นโยบาย และการทหาร URIยังได้สร้างแบบเรียนที่มีเอกลักษณ์ของตนขึ้นมา 1 เล่มคือ แบบเรียนภาษาไทยด้านการทหาร แบบเรียนชุดYMUเป็นแบบเรียนที่ได้เลือกใช้เนื้อหาจากสื่อออนไลน์มากที่สุด เป็นชุดแบบเรียนที่แนะนำความรู้ต่างๆของประเทศไทยเป็นหลัก และมีเนื้อหาใช้ซ้ำกันบางส่วนในหลายเล่ม ได้ผลิตแบบเรียนชุดการฝึกการออกเสียง การฟังและการอ่านอย่างเป็นระบบ แต่แบบเรียนบางเล่มมีคุณภาพต่ำ นอกจากนี้แล้ว ยังมีแบบเรียนภาษาอีก 32 เล่ม แบบเรียนส่วนมากเป็นแบบเรียนพัฒนาทักษะการใช้ภาษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะแบบเรียนด้านการพูด การออกเสียง ที่น่าสังเกตคือ มีแบบเรียนภาษาไทยใช้สำหรับผู้เรียนวิชาเอก และวิชาโท ยังมีแบบเรียนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) ผลิตขึ้นในยุคปัจจุบัน

จากข้อมูลแบบเรียนภาษาไทย 5 ยุคข้างต้น แบบเรียนภาษาไทยแต่ละยุคจะมีลักษณะแตกต่างกัน ผู้วิจัยจะสรุปลักษณะของแบบเรียนภาษาไทยในแต่ละยุคสมัยดังนี้

ตารางที่ 2 ลักษณะแบบเรียนในแต่ละยุคสมัย

ยุคสมัย	ชื่อแบบเรียน	ลักษณะแบบเรียน	จำนวน
ยุคบุกเบิก(สมัยราชวงศ์หมิง-ชิง)	หนังสือแปลหออุรยา (หมิง) หนังสือภาษาสยาม (ชิง)	เน้นศัพท์ถวายบรรณาการ การใช้เป็นภาษาพูดมากกว่า รูปแบบเรียบง่าย การถอดเสียงด้วยอักษรจีน ศัพท์สยาม ถูกบ้างผิดบ้าง	3 เล่ม
ยุคบริจาค(พ.ศ.)	ไม่พบชื่อแบบเรียน	แบบเรียนขาดแคลน หนังสือส่วนมากได้จากการบริจาค	4 เล่ม

ยุคสมัย	ชื่อแบบเรียน	ลักษณะแบบเรียน	จำนวน
2484-2491)		และการจัดซื้อจากต่างประเทศ ต้องอาศัยประสบการณ์ผู้สอนเป็นหลัก	
ยุคเริ่มต้น(พ.ศ. 2492-2531)	ไม่มีแบบเรียน	สื่อการสอนยุคนี้ส่วนมากอาศัยประสบการณ์ผู้สอนชาวไทย และชาวจีนพื้นทะเลที่ถนัดภาษาไทย ได้แปลนิทานจีนคติเตือนใจ มาใช้ เช่น จดหมายชนไก่ คติพจน์ประธานเหมา หลังๆมีลูกศิษย์ชาวจีนร่วมการสอน และได้สะสมสื่อการสอนไว้พอสมควร	0
ยุค “ปักกิ่ง”(พ.ศ. 2532-2542)	แบบเรียนชุดมหาวิทยาลัยปักกิ่ง (PKU) 3 เล่ม แบบเรียนชุดมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง (BSFU) 5เล่ม	แบบเรียนสมบูรณ์แบบชุดแรกในจีน เริ่มเนื้อหาหนานทานไทยเพิ่มมากขึ้น “มานะ มานี ปิติและซูโจ” ประกอบในเนื้อหาเนื้อหาได้เข้าใจกับชีวิตประจำวันขึ้น แม้จะมีรอยการเมืองการทูตบ้างก็ตาม แต่ยังไม่พบแบบเรียนพัฒนาทักษะทางภาษาเฉพาะด้าน เช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน และแปล แต่แบบเรียนยุคนี้ยังเน้นพัฒนาทักษะภาษาข้างพื้นฐาน เนื้อหาแบบเรียนเน้นนำเสนอความรู้ต่างๆของจีน	8 เล่ม
ยุคเติบโต(พ.ศ. 2543-)	ชุดแบบเรียนที่ใช้กันมี 6 ชุด ได้แก่ แบบเรียนชุด PKU แบบเรียนชุด BSFU แบบเรียนชุดGUFS แบบเรียนชุดIEU และ URI แบบเรียนชุดYMU แบบเรียนชุดอื่นๆ	แบบเรียนจากยุค “เหนือ” สู่อายุ “ใต้” แบบเรียนยุคนี้หลากหลายมากขึ้น เริ่มมีแบบเรียนภาษาไทยเฉพาะด้าน ทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน แปล เริ่มมีแบบเรียนภาษาไทยสำหรับวิชาเลือก และแบบเรียนสำหรับผู้เรียนชั้นสูง เนื้อหาแบบเรียนหลากหลายมากขึ้นเช่น นิทานสุภาษิตวรรณกรรมไทย วัฒนธรรมประเพณีไทย เนื้อหาการค้า การท่องเที่ยว เศรษฐกิจ แต่เนื้อหามีใช้ซ้ำกันไม่น้อย โดยเฉพาะเนื้อหาวัฒนธรรมและวรรณกรรม อนึ่ง จำนวนแบบเรียนเพิ่มขึ้นหลายเท่า เนื้อหาแบบเรียนเน้นนำเสนอความรู้ต่างๆของไทยมากขึ้น	103 เล่ม (รวมแบบเรียนทั้งหมดเก้าและเล่มปรับปรุง)

ยุคสมัยราชวงศ์หมิง-ชิง แบบเรียนภาษาไทยมีเพียงสองอย่างคือ แบบเรียนภาษาไทยด้านการแปล และแบบเรียนด้านการพูด ส่วนยุคหลังปี.ศ.1942 สงครามจีนต่อต้านญี่ปุ่น การย้ายโรงเรียนภาษาตะวันออกบ่อยครั้ง การตัดทอนสัมพันธ์ไทย-จีน และการปฏิวัติวัฒนธรรมครั้งใหญ่จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไม่มีการเรียบเรียงตำราเรียนชุดสมบูรณ์ สื่อการสอนตั้งอาศัยประสบการณ์ของทีมงานผู้สอน จนกว่าที่ทีมงานศาสตราจารย์พันเตอตั้งของมหาวิทยาลัยปักกิ่งได้ตีพิมพ์ตำราภาษาไทยชุดแรกขึ้นในทศวรรษที่ 8 ศตวรรษที่ 20 เนื้อหาแบบเรียนยังเน้นการแนะนำความรู้ต่าง ๆ ของประเทศจีน แต่เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 แบบเรียนภาษาไทยได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว คนจีนที่เรียนภาษาไทยเพิ่มมากขึ้นหลายเท่า ไม่ว่าในความต้องการด้านการท่องเที่ยว หรือการค้า แบบเรียนภาษาไทยจากยุคทางเหนือสู่ยุคทางใต้ มีกลุ่มผู้แต่งแบบเรียนที่มุ่งพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อใช้ในการค้าทางทะเล เช่นแบบเรียนชุดมหาวิทยาลัยการค้าและภาษาต่างประเทศกวางตุ้ง กลุ่มผู้แต่งแบบเรียนพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อใช้ในการร่วมมือ

ฝึกซ่อมทหาร เช่นแบบเรียนชุดมหาวิทยาลัยทหารปลดแอกและภาษาต่างประเทศ กลุ่มผู้แต่งแบบเรียนที่มุ่งศึกษา ภาษาตระกูลไท และพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อตอบสนองความต้องการโครงการ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” เช่น มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน และมหาวิทยาลัยชนชาติยูนนานกวางสี นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาที่เปิดสอน ภาษาไทยแต่ละแห่งต่างก็ได้สร้างแบบเรียนภาษาไทยขึ้นมาไม่น้อย ทุกสถาบันแข่งขันสร้างแบบเรียน เนื้อหาจากสื่อ ออนไลน์มีมากขึ้น เนื้อหาส่วนมากเน้นแนะนำความรู้ต่างๆของประเทศไทยมากขึ้น แต่เนื้อหาซ้ำๆ เดิม ๆ และแม้ว่ามีการปรับหลักสูตรภาษาไทยหลายครั้ง แต่ไม่เคยมีการปรับแบบเรียนเท่าไรนัก

การอภิปรายผล

นักวิชาการจีน Han Yijin(2562)มีความเห็นว่า หนังสือแปลหออุยยา (暹罗馆译语) สมัยราชวงศ์หมิงไม่ควรนับว่า เป็นแบบเรียนภาษาไทยเล่มแรกในประเทศจีน เพียงแต่เป็นหนังสือที่บันทึก การออกเสียง รูปสัญลักษณ์ และคำแปลเท่านั้น เนื่องจากว่า หนังสือเล่มนี้ไม่มีการระบุวิธีการสะกดเสียง และวิธีการเขียน แม้กระทั่งคำอธิบายก็ไม่มี จะเป็นพจนานุกรมไทย-จีนมากกว่า แต่ผู้วิจัยพบว่า แม้ว่าหนังสือแปลหออุยยา (暹罗馆译语)จะเป็นหนังสือที่ประกอบด้วยคำศัพท์และพระราชสาส์นเท่านั้น แต่เป็นแบบเรียนสอนการแปลโดยพิสูจน์ได้จากว่าหนังสือต้องออกพระราชคำสั่งให้สร้างหนังสือเพื่อใช้คัดเลือกผู้เรียนและใช้ในการสอนหออุยยา พ.ศ. 2212 และมีมนตรีเสนอต่อฮ่องเต้ว่า เดือนแรกศึกษาพระบรมราชโองการ เดือนสองศึกษาพระราชสาส์น เดือนสามศึกษาคำศัพท์แปล สลับกันไป (Lv Weiqi, 2741, ฉบับที่ 15) จึงสรุปได้ว่า เนื้อหาที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้นั้นมีพระราชสาส์น และคำศัพท์แปล ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาของหนังสือแปลหออุยยา (暹罗馆译语) หนังสือแปลหออุยยา (暹罗馆译语) ถือเป็นแบบเรียนภาษาไทยเล่มแรกในประเทศจีน อนึ่ง ปัจจุบันหนังสือแปลหออุยยา (暹罗馆译语)ที่ได้พบมีหลายชุด เช่น ชุดคัดลอก Pentaglot ชุดคัดลอกหอสมุดปักกิ่ง ชุดคัดลอกเบอร์ลิน และชุดคัดลอกกรุงโตเกียว แต่ผู้วิจัยพบว่า หนังสือแปลหออุยยา (暹罗馆译语)ชุดคัดลอกเบอร์ลินเป็นชุดที่สอดคล้องกับต้นฉบับมากที่สุด เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลแล้วพบว่า หนังสือฉบับเบอร์ลินที่พบมีศัพท์แปล 599 คำ และพระราชสาส์น 20 ฉบับ จำนวนศัพท์ของพระราชสาส์นราวฉบับละ 150 คำ จำนวนศัพท์ของพระราชสาส์น 20 ฉบับบวกกับศัพท์ 599 คำ รวม 3599 คำ ซึ่งจะสอดคล้องกับหนังสือชีวประวัติฮ่องเต้ว่านลี่(Nan Bingwen, 2557)บันทึกไว้ว่า หนังสือแปลหออุยยาที่นำไปถวายฮ่องเต้มีตัวอักษร 3550 ตัว

ผู้วิจัยพบว่า แบบเรียนภาษาไทยในจีนมีขึ้นตั้งแต่สมัยราชวงศ์ชิง และพบแบบเรียนภาษาไทยเพียง 103 เล่ม (ปี พ.ศ. 2564) ซึ่งเป็นผลการวิจัยที่แตกต่างกับSu Yingying (2564,น.3) กล่าวไว้ว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2492-2562 แบบเรียนภาษาไทยจาก 0 เพิ่มไปถึง 106 เล่ม อนึ่ง ผู้วิจัยพบว่า นักวิชาการที่ศึกษาพัฒนาการของแบบเรียนภาษาไทย และลักษณะแบบเรียนในแต่ละยุคสมัยนั้นยังมีน้อยมาก ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า เนื้อหาแบบเรียนภาษาไทยจากด้านการทหาร การเมืองการปกครองขยายไปสู่การค้า เศรษฐกิจ และศิลปะ วรรณกรรม จากเนื้อหาจีนเป็นส่วนใหญ่ไปสู่ การดึงเนื้อหาไทยเข้ามามากขึ้น แบบเรียนฝึกทักษะภาษาเป็นระบบมากขึ้น และแบบเรียนภาษาสำหรับผู้เรียนชั้นสูงเริ่มมีขึ้น แต่แบบเรียนพัฒนาทักษะเฉพาะด้านยังมีน้อย เช่น แบบเรียนด้านทักษะกฎหมาย เทคโนโลยี การรถไฟ วิศวกรรม ซึ่งได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chen Zhan, He Ling (2557)ที่ว่า แบบเรียนภาษาไทยด้านวิศวกรรม และเทคโนโลยียังมีน้อย และแบบเรียนภาษาไทยที่มีอยู่ไม่เหมาะกับนักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ที่เลือกเรียนภาษาไทย อนึ่ง แบบเรียนชุด PKU และแบบเรียนชุดBFSU ที่ผลิตขึ้นในยุค2532-2542 เป็นแบบเรียนที่เน้นนำเสนอ

ความรู้ต่างๆของจีนเป็นหลัก และแบบเรียนชุดIEUและURI แบบเรียนชุดYMU จะนำเสนอความรู้ต่างๆของไทยเป็นหลัก ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Su Yingying (2564) ที่ว่า แบบเรียนภาษากลุ่มน้อยหลังปีพ.ศ. 2543 เน้นหา ด้านจีนในแบบเรียนภาษากลุ่มน้อยน้อยลง เน้นหาด้านประเทศเป้าหมายมากขึ้น จนทำให้ผู้เรียนจบไปทำงานใน ต่างประเทศไม่สามารถแนะนำวัฒนธรรมของตนอย่างถูกต้องได้

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติแบบเรียนภาษาไทยในจีนแต่สมัยราชวงศ์หมิง แต่พบว่า 400 ปีผ่านไปแบบเรียน ภาษาไทยถูกคัดลอกเป็นหลายฉบับ และแพร่กระจายไปอยู่ทั่วโลก โดยเฉพาะ แบบเรียนภาษาไทยฉบับราชวงศ์ชิงมีคน ศึกษาน้อยมาก จึงเสนอแนวทางการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาการแพร่กระจายของหนังสือแปลหออุยยา (暹罗馆译语) หรือหนังสือภาษาสยาม (暹罗番书)
2. ศึกษาแบบเรียนภาษาในแง่บทบาท เน้นหา การปรับใช้
3. การศึกษาประสิทธิภาพของแบบเรียนไทยชุดใดชุดหนึ่งในการเรียนการสอน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาข้อมูลโบราณต่างๆที่เกี่ยวกับแบบเรียนภาษาไทยในจีน ได้เรียบเรียงประวัติพัฒนาการ ของแบบเรียนภาษาไทยในแต่ละยุคได้อย่างชัดเจน ซึ่งได้พัฒนาการของแบบเรียนในจีนไว้ห้ายุคเป็นครั้งแรกคือ ยุค บุกเบิก ยุคบริจาต ยุคเริ่มต้น ยุคปักกิ่ง และยุคเติบโต อนึ่ง ผลวิจัยพบว่า ยุคราชวงศ์หมิง-ซึ่งเป็นยุคบุกเบิกของ แบบเรียนภาษาไทยในจีน ระหว่างปี พ.ศ.2485-2531 ไม่มีแบบเรียนภาษาไทย แต่มีการจัดการเรียนการสอน ภาษาไทย และปัจจุบัน มีกลุ่มผลิตแบบเรียนภาษาไทย 6 กลุ่มหลัก แบบเรียนภาษาไทยจะเป็นแบบเรียนภาษาไทยขั้น พื้นฐานเป็นส่วนมาก และมีแบบเรียนภาษาไทยเฉพาะด้านน้อยมาก อนึ่ง แบบเรียนภาษาไทยที่ใช้อยู่ของหลาย สถาบันการศึกษายังไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เอกสารอ้างอิง

- จรัสศรี จิรภาส. (2562). “ศึกษาไทย” และ “ไทยศึกษา” ในประเทศจีน.วารสารภาษาและวัฒนธรรม, ปีที่ 38 ฉบับที่ 2, 95-116.
- เฉลิม ยงบุญเกิด. (2511). ลิขิตรมไทยจีนสมัยราชวงศ์หมิง.พระนคร: โรงพิมพ์ไทยแบบเรียน.
- ตรึงตา แผลมสมุทร. (2556). การสร้างหนังสือเรียนภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติ.งานวิจัยของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- พิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ. (2556). การศึกษาลิลาการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เพลินจิตร ภูดี. (2546) . *การศึกษาภาษาไทยตามแนวทางภาษาศาสตร์สังคมเพื่อสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช. (2515). พระราชดำรัสในพิธีเปิดงานปีหนังสือระหว่างชาติ 2515 และงานแสดงการพิมพ์แห่งประเทศไทยครั้งที่ 3 ในอาคารสร้างใหม่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว วันศุกร์ที่ 4 กุมภาพันธ์ 2515. *วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ*, 4(2), 1-2.

Chen, Z., & He, L. (2557). การศึกษาแบบเรียนภาษาไทยในสถาบันอุดมศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีภายใต้ความร่วมมือไทย-จีน. *วารสารวงการศึกษาศาสตร์*, 141(09), 67-69.

Han, Y. J. (2562). การศึกษาหนังสือแปลทออยู่ยุคครั้งใหม่. *Journal of Social Sciences*, 472(12), 153-160.

Lv, W. Q. (2471). *แนวทางปฏิบัติทอแปลที่คอบัรบปรับปรุง*. Kyoto: Kyoto Imperial University.

Nan, B. W., & Tan, G. (2557). *The History of Ming Dynasty*. Shanghai: Shanghai People's Publishing House.

Nan, B. W., & Wu, Y. L. (2562). *การพิลูลัจนึนือทอสมุดบันทึทอชีวประวัติฮองเต้วานลี*. Tianjin: สำนักพิมพ์หนังสือโบราณเทียนจิง.

Shores, L. (2503). *Instructional Materials and Introduction of Teachers*. New York: The Ronald Press Company.

Su, Y. Y. (2564). ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหของแบบเรียนภาษาทลุ่มนือยในจีน. *Foreign Language Education in China*, 4(4), 79.

Yao, N. (2489). *ภาพรวมและประวัติโรงเรียนอบรมภาษาทอวันนือทอ*. Nanjing: ทอสมุดปักกึงสาขานานกึง.

รายการสัมภาษณ์

Duan Lisheng เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ Li Juncai เป็นผู้สัมภาษณ์ ณ นครคุนหมิง เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2564.

Lin Xiumei เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ Li Juncai เป็นผู้สัมภาษณ์ ผ่านโทรศัพท์ เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2565.

Yang Shaoxue เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ Li Juncai เป็นผู้สัมภาษณ์ ณ นครคุนหมิง วันที่ 18 มกราคม 2565.